

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Skötselplan för naturreservatet Tärna i Sala kommun

Innehåll

BESKRIVNINGSDDEL	2
1. Syftet med naturreservatet	2
2. Uppgifter om naturreservatet	2
3. Beskrivning av området	2
3.1 Topografi och läge	3
3.2 Geologi och hydrologi	3
3.3 Mark- och vattenanvändning	3
3.4 Biologiska bevarandevärden	4
3.5 Intressen för friluftsliv	5
PLANDEL	6
4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
Friluftsliv	6
5. Uppföljning och tillsyn	6
5.1 Uppföljning av skötselåtgärder	6
5.2 Uppföljning av bevarandemål	6
5.3 Tillsyn	6
6. Kostnader och finansiering	7
7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	7
8. Referenser	7
Övriga källor	7
Bilagor	7

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla de förekommande naturtyperna med inriktning på naturvärden knutna till äldre lövträdrika barrskogar med naturskogsprägel,
- bevara de ovanliga och hotade arter som förekommer i området och förbättra deras möjligheter att fortleva i området på lång sikt,
- bidra till bevarandet av de höga biologiska värden som är knutna till äldre naturskogsartade lövträdrika barrskogar på landskapsnivå,
- bevara ett naturområde med gammal, naturskogsartad skog som kan utgöra ett intressant och attraktivt utflyktsmål för såväl närboende som mer långväga besökare.

Syftet ska nås genom att:

- området lämnas till fri utveckling,
- informationstavlor och vägvisare sätts upp.

2. Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Tärna
NVR-id	1001847
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Sala kommun
Lägesbeskrivning	ca 15 km SO om Sala
Karta	Terrängkartan: 618 Västerås Fastighetskartan: 66F3JS Ransta
Naturgeografisk region	nr. 26 Skogsslätten söder om norrlandsgränsen
Fastigheter	Del av Sala Tärna Prästgård 1:7
Koordinater	597102, 6634229 (Sweref 99 TM) 1551996, 6635346 (RT 90 2,5 gon W)
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	22,9 ha, varav produktiv skogsmark 22,4 ha
Naturtyper	Lövrik barrskog 22,4 ha Barr- och blandsumpskog 0,5 ha

3. Beskrivning av området

Tärna har en orörd naturskogsartad prägel och karaktäriseras av barrskog med inslag av vårtbjörk och asp. Skogen är skiktad med en stor åldersspridning med tallar som på sina håll är över 100 år gamla. Naturliga störningar, som t.ex. insektsangrepp, har lett till att det i området finns en god tillgång på lågor och

torrträd. Med undantag för de sumpiga låglänta delarna är terrängen till större delen blockrik.

3.1 Topografi och läge

Naturreseptatet Tärna är beläget ca 1 km väster om byn med samma namn, i Sala kommun. Området ligger inom den naturgeografiska zonen ”Skogsslätten söder om norrlandsgränsen”. Terrängen är småkuperad med undantag för de västra delarna som är mer kuperade. De högsta partierna är ca 65 m ö.h. medan övriga delar är runt 10 m lägre.

3.2 Geologi och hydrologi

Berggrunden i området består av sura intrusivbergarter i form av granit eller granodiorit vilket är typiskt för trakten. Marktäcket består i huvudsak av storblockiga moränmarker med inslag av mindre områden med postglacial lera, kärrtorv och berg i dagen. I områdets västra del förekommer samlingar av större block.

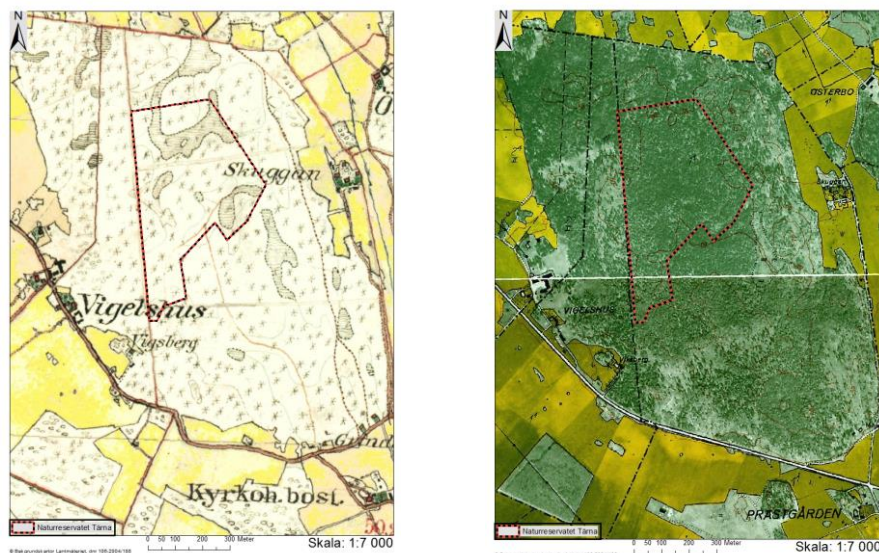
Genom området löper ett sumpstråk med varierande karaktär. I sydöstra delen finns ett mindre myrområde med en öppen central del och en glest trädbevuxen kantzon. Sockelbildningen och artsammansättningen i fält- och bottenskiktet indikerar här en viss vattenståndsfluktuation.

3.3 Mark- och vattenanvändning

Historisk markanvändning

I ett register till en ägoutbyteskarta från 1869 går det att utläsa att området främst bestod av skogsmark med inslag av små kärrpartier. Detta stämmer även överens med den information som finns på häradskartan från början av 1900-talet och på den ekonomiska kartan från 1950-talet.

Baserat på skogens utseende och innehåll har det inte bedrivits något aktivt skogsbruk i området på väldigt länge, troligtvis inte sedan efterkrigstiden. Detta avspeglas bland annat i trädåldern som i huvudsak varierar mellan 95-125 år.

Figur 1. T.v., Häradskartan. T.h., Ekonomikarta 1950-tal.

Nuvarande mark- och vattenanvändning

Området pekades ut som nyckelbiotop i början av 2000-talet och har sedan dess varit helt undantaget från skogsbruksåtgärder.

3.4 Biologiska bevarandevärden

Områdets värden utgörs av den speciella beståndsstrukturen av mogen lövrik barrskog, den blockrika terrängen samt den rika tillgången på död ved. Dessa faktorer bidrar även till att ge området en påtaglig naturskogsprägel. Skogen är tydligt påverkad av naturliga störningsprocesser, som t.ex. återkommande insektsangrepp, vilket är en av anledningarna till att det finns gott om död ved i området. I de luckor som uppstått efter en störning hittar man flera ljuskrävande arter som har svårt att etablera sig i de mer tätbevuxna delarna. I den döda veden har det gjorts ett flertal fynd av ovanliga och intressanta arter. Det har även påträffats en rad av naturvårdsintressanta arter knutna till äldre träd i området (tabell 1).

Figur 2. Det är gott om död ved i området.

Sumpträket som löper genom området har i likhet med fastmarksbiotopen en tämligen rik tillgång på död ved i olika former. Tillsammans med trädskiktet skapas här ett mikroklimat som är gynnsamt för ett antal arter som är beroende av fuktiga stabila miljöförhållanden.

Vegetation, flora och fauna

Mogen lövträdsrik barrskog av frisk ristyp dominerar i området. Vårtbjörk är här det vanligaste lövträdet, medan asp och rönn uppträder mer sparsamt.

Markvegetationen domineras av mossor, lavar, ris och örter. I sumpstråket som löper genom området består huvuddelen av barr- och blandsumpskog medan de norra delarna domineras av alsumpskog. Markvegetationen är huvudsakligen av starrtyp.

I det mindre myrområdet i den sydöstra delen domineras trädskiktet av al och tall och markvegetationen är av starr-fräkentyp.

Tabell 1. Kategorier för rödlistade arter (ArtDatabanken 2015): **(CR)** Akut hotad; **(EN)** Starkt hotad; **(VU)** Sårbar; **(NT)** Missgynnad; **(DD)** Kunskapsbrist. **EU**: art utpekad i EU:s art- och habitatdirektiv resp. fågeldirektiv. **§**: fridlyst art. **S**: signalart enligt Skogsvårdsorganisationen (Skogsstyrelsen 2005).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<u>Kärlväxter</u>		
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT, S, §
<i>Pyrola chlorantha</i>	grönpyrola	S

Mossor

<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT, S
<i>Anastrophyllum saxicola</i>	blocktrappmossa	
<i>Callicladium haldanianum</i>	haldanemossa	
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	västlig hakmossa	S

Lavar

<i>Chaenotheca chlorella</i>	kornig nållav	S
<i>C. gracillima</i>	brunpudrad nållav	NT, S
<i>Hypogymnia farinacea</i>	grynig blåslav	
<i>Lecanactis abietina</i>	gammalgranslav	
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav	S

Svampar

<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT, S
<i>P. nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT
<i>P. pini</i>	tallticka	NT
<i>P. viticola</i>	vedticka	

3.5 Intressen för friluftsliv

Området är intressant för de besökare som vill uppleva en i hög grad ostörd natur utan tydliga stigar eller leder. För den som är intresserad av svampar och lavar finns det här flera intressanta arter att se. Den blockrika terrängen gör området relativt svårframkomlig.

PLANDEL

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Hela området ingår i samma skötselområde. Skötselplanekarta återfinns i bilaga 2.1.

Bevarandemål

Området hyser naturskogsartade lövrika barrskogar samt en flora och fauna som är typisk för sådan miljö. Trädskiktet har ett inslag av björk och asp men domineras av gran och tall. I sydöstra delen finns ett mindre myrområde med en öppen central del och en glest trädbevuxen kantzon. Det finns en god tillgång av gamla träd respektive död ved i de skogstäckta delarna.

Skötselåtgärder

- Området lämnas för fri utveckling.

Friluftsliv

Bevarandemål

Reservatet är tydligt utmärkt i terrängen och parkeringsplats, stig samt informationstavlor med upplysning om gällande föreskrifter och reservatets naturvärden finns för att underlätta allmänhetens nyttjande av området. En informationstavla är placerad i anslutning till parkeringsplatsen och en i direkt anslutning till reservatet.

Skötselåtgärder

- Parkeringsplats och två informationstavlor utplaceras enligt karta, bilaga 2.1.
- Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.
- Uppstår behov kan Länsstyrelsen för att öka tillgängligheten eller motverka slitage kanalisera besökande genom att anordna strövtigar.

5. Uppföljning och tillsyn

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att dokumentera utförda skötselåtgärder, samt att bedöma om dessa leder till att bevarandemålen uppfylls.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs regelbundet. Uppföljning av bevarandemål ska ske genom standardiserade inventeringar.

5.3 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för att tillsyn sker inom området.

6. Kostnader och finansiering

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Enligt styckena 4 och 5.

Tabell 2. Intervall för genomförande och prioriteringsgrad på åtgärden: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

Skötselåtgärd	När	Prio
Gränsmarkering	Snarast	1
Informationstavlor	Snarast	1
Parkeringsplats	Snarast	1
Uppföljning av utförda skötselåtgärder	Efter åtgärd	1
Uppföljning av bevarandemål	Minst vart 12:e år	3

8. Referenser

ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hallingbäck T. 1995. *Ekologisk katalog över lavar*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hallingbäck T. 1996. *Ekologisk katalog över mossor*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hallingbäck T. & Aronsson G. (red.) 1998. *Ekologisk katalog över storsvampar och myxomyceter*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 2:a uppl.

Mossberg B. & Stenberg L. 2003. *Den nya nordiska floran*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

Nitare J. (red.) 2005. *Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping. 3:e uppl.

Övriga källor

Länsstyrelsens naturvärdesinventering, Tommy Pettersson

SGUs geologiska databaser för berggrunder och jordarter

Diverse historiskt kartmaterial från lantmäteriets databas ”Historiska kartor”

Bilagor

2.1 Skötselplanekarta

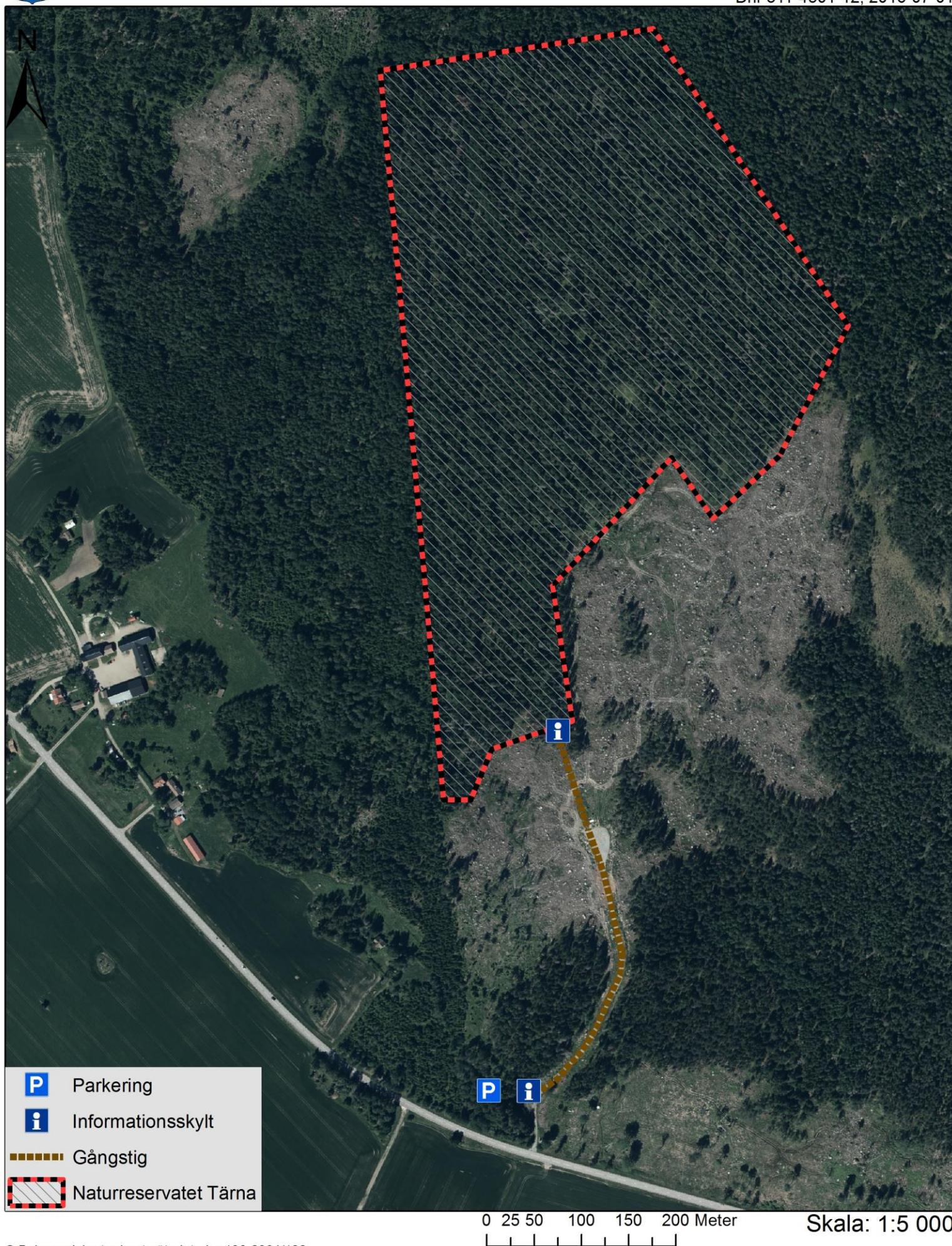
Länsstyrelsen
Västmanlands län

Skötselplanekarta

Bilaga 2.1

Tillhörande Länsstyrelsens
beslut om bildande av natur-
reservatet Tärna.

Dnr 511-4501-12, 2016-07-01

Parkering

Informationsskylt

Gångstig

Naturreservatet Tärna

0 25 50 100 150 200 Meter

Skala: 1:5 000